

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

24 februari 2003

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Marino Keulen, Dany Vandenbossche, Jos Stassen en Herman Lauwers –

**houdende wijziging van het decreet van 13 juli 2001
houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid**

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
uitgebracht door mevrouw Mieke Van Hecke**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jos Stassen.

Vaste leden :

de heren Carl Decaluwe, Bart De Smet, Eddy Schuermans,
mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Karlos Callens, Frans De Cock, Peter Gysbrechts,
Marino Keulen ;

de heer Wilfried Aers, mevrouw Niki De Gryze, de heer
Miel Verrijken ;

de heren Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche ;

de heer Jos Stassen ;

de heer Herman Lauwers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heer Luc Martens,
mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Gilbert
Vanleenhove ;

de heren Jozef Browaeys, André Denys, Jacques Devolder,
Paul Wille ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, Felix Strackx ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

1431 (2002-2003)

– Nr 1 : Voorstel van decreet

– Nrs. 2 en 3 : Amendementen

INHOUD

	Blz.
1. Standpunt van de lokale besturen	5
2. Standpunt van de bibliotheeksector	12
3. Standpunt van de sector lokaal bestuurbeleid en culturele centra	19

Spreekerslijst

- Mevrouw Hilde Plas, stafmedewerker Cultuur, Sport en Toerisme, VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten)
- De heer Daniël Van Dael, VVP (Vereniging van de Vlaamse Provincies), Kernwerkgroep Cultuur, directeur Vlaams-Brabant
- De heer Geert Puype, algemeen voorzitter VVBAD (Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiecentra)
- De heer Willem Minten, directeur VCOB (Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken)
- De heer Paul Sergier, directeur VVC (Vereniging Vlaamse Cultuurcentra VZW)
- Mevrouw Miek De Kepper, directeur Cultuurlokaal

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Media en Sport hield op dinsdag 28 januari 2003 een hoorzitting over het het voorstel van decreet van de heren Marino Keulen, Dany Vandenbossche, Jos Stassen en Herman Lauwers houdende wijziging van het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid. Hiertoe werden verschillende deskundigen uit de sector uitgenodigd.

1. Standpunt van de lokale besturen

Mevrouw Hilde Plas, stafmedewerker Cultuur, Sport en Toerisme, Vereniging van Vlaamse Steden gemeenten (VVSG) : De uitnodiging van de commissie Cultuur betrof zowel de amendementen als het hele voorstel. Daarom wil ik van het algemene naar het specifieke gaan. Ik begin met enkele algemene aandachtspunten voor een betere uitvoering van het decreet. Bij het laatste aandachtspunt maak ik de brug naar de bespreking van het voorstel tot wijziging van artikel 74 van het decreet. VVSG plaatst daar kritische kanttekeningen bij en verzet zich ertegen. Tegen de voorstellen tot wijziging van artikel 8, § 1, en artikel 67, § 1, en de voorstellen bij amendement tot wijziging van artikel 3 en invoeging van artikel 77bis heeft VVSG geen bezwaren.

In haar vergadering van 13 januari 2003 besprak de raad van bestuur van VVSG de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van het decreet Lokaal cultuurbeleid. Inmiddels werden de volgende drie aandachtspunten aan de minister overgemaakt.

De raad van bestuur stelt dat het niet aanvaardbaar is dat een stop op de uitvoering van het decreet wordt ingevoerd omdat het krediet dat de Vlaamse regering daarvoor in de begroting heeft ingeschreven, ontoereikend is. VVSG eist dat de minister zijn beloften nakomt en alle gemeenten gelijke kansen geeft.

Een wijziging van het decreet is wenselijk om een breuklijn tussen cultuurcentra onderling (en dus binnen het gemeentelijk cultuurbeleid) te voorkomen, gecreëerd door het alles-of-nietsprincipe in de aanvullende variabele subsidies.

Hij handhaaft zijn vroegere standpunt inzake streekgericht bibliotheekbeleid en vraagt dat VVSG zonder uitstel wordt betrokken in de onder-

handelingen tussen het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB) en de provincies.

Meer dan de helft van de Vlaamse gemeenten beantwoordden de oproep van de Vlaamse overheid en dienden een aanvraag in voor ondersteuning bij de opmaak van een lokaal cultuurbeleidsplan. De aanvragen van meer dan 50 gemeenten die vóór 1 december een door de gemeenteraad goedgekeurd cultuurbeleidsplan indienden, zijn goedgekeurd. Daarmee verwerven die gemeenten, als het voorliggend amendement wordt goedgekeurd, een aantrekkelijke subsidie van de Vlaamse Gemeenschap.

De keerzijde van het succes is dat er een budgetprobleem rijst. Er werden blijkbaar veel meer beleidsplannen en aanvragen ingediend dan budgettair geraamd. Het krediet in de begroting 2003 blijkt ontoereikend om nieuwe aanvragen financieel te honoreren. De Vlaamse overheid liet weten dat daarom vanaf 1 januari 2003 artikel 19, § 2, toegepast wordt. Dat artikel stelt dat het aantal subsidieaanvragen dat jaarlijks kan worden behandeld afhankelijk is van het krediet dat de Vlaamse regering bepaalt in de begroting. De Vlaamse overheid kiest voor een volledige maar gefaseerde betaling. Vanuit het standpunt van het budgettaire evenwicht is die keuze legitiem, vanuit de aard van het betrokken decreet heel wat minder.

Voor gemeenten die het decreet kunnen toepassen, is het opzet geslaagd. Het decreet blijkt immers een instrument te zijn om het lokale cultuurbeleid gestructureerd en methodisch te benaderen en het zo inderdaad een nieuwe dynamiek te geven. Dat het decreet zo het subsidiariteitsbeginsel in praktijk brengt is voor VVSG ook niet onbelangrijk.

De budgettaire noodgreep dreigt deze gunstige evolutie te hypothekeren, misschien zelfs te blokkeren. Sinds de aankondiging ervan klinkt het decreet de lokale besturen minder verleidelijk in de oren. Lokale bestuurders die de geschetste condities van het decreet willen toepassen, aarzelen. Ze vragen zich af of de noodgreep de voorbode is van het doemscenario waarbij men zich lokaal 100 procent engageert, onder meer financieel, maar bedrogen uitkomt omdat de subsidiërende overheid haar beloften niet inlost. In de socio-culturele sector zijn daarvan voldoende precedents. Het structureel engagement van de Vlaamse Gemeenschap om het lokaal cultuurbeleid adequaat en langdurig te ondersteunen wordt hierdoor ongeloofwaardiger. Daarvoor waarschuwde VVSG trouwens tijdens de hoorzitting over het ontwerp van decreet in juni 2001.

Als de aarzeling van lokale besturen omslaat in een afwijzing van het decreet, is dat niet zomaar op het conto van die gemeenten te schrijven. Kan het decreet houdende een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid slechts voor een deel van de Vlaamse gemeenten – ook al is het een numerieke meerderheid – van toepassing zijn? In de aankondiging en promotie van het decreet werd daarover niet gerept.

Dat is nefast voor de dynamiek die het decreet juist wil bewerkstelligen en koren op de molen van de critici. Die halen alvast aan dat een ruimere spreiding van de middelen voor lokaal cultuurbeleid zo geenszins bereikt wordt. Zij wijzen erop dat het vooral de kleinere gemeenten zijn, die uit de boot dreigen te vallen. De gemeenten moeten immers eerst investeren vooraleer van de voordelen van het decreet te kunnen genieten.

VVSG meent dat de Vlaamse overheid de beloften van het decreet houdende het integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid onverkort en voor alle gemeenten moet inlossen.

Naast de idee van gelijkberechtiging wenst VVSG te wijzen op de moeilijkheden bij de uitvoering van het decreet. Er is een gebrek aan afdoende criteria voor een en ander. Het gebrek aan eenduidigheid blijkt zowel de aanvragers, dus de gemeenten, als de beoordelaars, de Vlaamse overheid, parten te spelen. Deels hoort dat bij de groei pijn, deels ook bij de aard van het decreet.

Het is een verdienste van het decreet dat de lokale beleidsvoerders ruime interpretatiebevoegdheid krijgen. Als de goedkeuring van de lokale beleidsopties en de berekening van subsidies ervan afhangen, is het ook een element van rechtsonzekerheid.

Zo is er bijvoorbeeld een dispuut met de administratie voor Binnenlandse Aangelegenheden over de goedkeuring van het tijdelijke statuut van cultuurbeleidcoördinator. In het decreet staat dat het een mandaatfunctie is. De administratie stelt dat de functie in het decreet staat en dus niet tijdelijk kan zijn. Er is trouwens ook onenigheid daarover tussen de verschillende provinciale administraties.

Een tweede voorbeeld is de procedure van goedkeuring van een gemeenschapscentrum. Die procedure was aanvankelijk terecht soepel. Als de gemeente over een beleidsplan en infrastructuur beschikte volstond de aangifte van de programma-VZW. Nu blijkt een gemeenteraadsbeslissing over beheer nodig te zijn. Er moet dus een beheersorgaan aangesteld worden.

De toekenning van de variabele subsidies als aanvulling op de basissubsidie van erkende cultuurcentra bracht een ander knelpunt boven. De variabele subsidie loopt tot en met het eerste jaar van deze gemeentelijke ambtsperiode. De beoordeling door de bevoegde commissie gebeurde op de oude werking van 2000-2001, maar volgens de nieuwe decretale parameters.

We willen de legitimiteit van de beoordelingscommissie en haar oordeel niet in twijfel trekken, maar die werkwijze roept vragen op. Het oordeel van de commissie gaat terug op het verleden, maar houdt een sanctie in voor de toekomst; die sanctie is gebonden aan de ambtsperiode. En er is geen beroep mogelijk. Als het oordeel gunstig is krijgt het cultuurcentrum een financiële injectie om een voor-sprong te bevestigen of te nemen. Als het oordeel ongunstig is, wordt de achterstand bevestigd en de hypotheek op de toekomst verhoogd. Het elan en ontwikkelingsmogelijkheden van de eerste groep nemen toe door de aanvullende subsidies. De tweede groep ontplooit graag hetzelfde elan maar blijft hangen op de basissubsidie. Met beperkte middelen gelijkwaardige dienstverlening bieden aan het publiek en zichtbare vernieuwing creëren, is geen eenvoudige opdracht noch voor het cultuurcentrum noch voor het lokaal bestuur.

De voorzitter : Vorige week in de plenaire vergadering is daarover een met redenen omklede motie goedgekeurd. De beslissing is inderdaad al genomen en er is geen beroep meer mogelijk. Het parlement heeft wel aan de minister gevraagd om een aantal problemen aan te pakken. De spreker wijst terecht op de moeilijkheden. De minister zal een voorstel uitwerken.

Mevrouw Hilde Plas : VVSG pleit voor een subsidieformule die meer variaties toelaat in de beoordeling en de daaraan gekoppelde sanctie.

VVSG steunt het voorstel tot wijziging van artikel 8, § 1, en artikel 67, § 1, en het amendement op artikel 3 en artikel 77bis. Wij zijn het niet eens met het voorstel om artikel 74 te wijzigen. In dat voorstel staat dat de 0,15 euro van 2002 en de 0,6 euro subsidies voor streekgericht bibliotheekbeleid in 2003 en 2004 niet door de gemeente, maar door het VCOB beheerd en besteed worden aan de realisatie van een centrale catalogus, Vlacc 2.

De Vlaamse overheid verwacht dat de vijf Vlaamse provincies investeren in een netwerksysteem, dat de basisinfrastructuur is van een digitaal bibliotheeknetwerk. Dat engagement zou in een aanvulling op het convenant tussen de provincies en de

Vlaamse Gemeenschap gewaarborgd worden. De vernieuwing van de beheersorganen en van de beheersovereenkomst van het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB) is de derde schakel. Het doel van de automatisering is een optimale dienstverlening van de lokale bibliotheek.

De raad van beheer van VVSG onderschreef in haar zitting van 4 november 2002 dat een bundeling van de middelen wenselijk is voor de automatisering van de openbare bibliotheken binnen het streekgericht bibliotheekbeleid. Zij keurde het voornemen goed om de statuten en de beheersorganen van het VCOB in dat licht te wijzigen. Zij verzette zich echter tegen het voornemen om daarvoor de subsidiestroom, zoals voorzien in het decreet, te wijzigen.

Dit automatiseringsproject moet langs een andere weg dan via een wijziging van het decreet en met betere garanties gerealiseerd worden. VVSG wil de enige sleutel die het decreet in handen geeft van de gemeente om het streekgericht bibliotheekbeleid rechtstreeks te beïnvloeden, niet zomaar uit handen geven.

Om het voorstel tot wijziging van decreet te accepteren en goed te keuren zijn er volgens VVSG meer contra- dan pro-argumenten. Daarbij spelen zo veel overwegingen een rol, dat wij u hier enkel de belangrijkste kunnen aanreiken.

Tot op vandaag is de investering door de gemeenten in de automatisering van de bibliotheekwerking een veelvoud geweest van de investering door de andere bestuursniveaus, met name de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse provincies.

De investering in de Vlacc 1 gebeurde en gebeurt tot op vandaag grotendeels door de COB's wiens subsidies, naar aanleiding van het cultuurdecreet van 13 juli 2001, daarvoor wegvielen. De feitelijke investering blijft echter nodig om Vlacc 1 als onvolkomen maar voorlopig enig centraal catalogusstelsel te behouden en te onderhouden. Het verlies voor de gemeenten, bij de invoering van het cultuurdecreet van 13 juli 2001, van de rechtstreekse subsidies door de provincies, wordt nog groter indien ook de rechtstreekse subsidie van 0,6 euro wegvalt; voor de oud-COB's telt dit verlies zelfs dubbel. Het VCOB betaalt de COB's nog wel voor medewerking aan de Vlacc-invoer en onderhoud.

De memorie van toelichting stipuleert: "Het is een tegemoetkoming in de kosten die het gemeentebestuur maakt voor de bovenlokale samenwerking." De bevoegde minister liet destijds verstaan dat het

om een forfaitair bedrag ging. In de wandelgangen gold deze subsidie als compensatie voor het verlies dat de gemeenten leden door het wegvallen van de provinciale subsidie.

Het is duidelijk dat het hierbij niet enkel om een financieel verlies gaat, maar ook, en dat is ten minste even belangrijk, om verlies van beslissingsrecht, met name over de invulling van een streekgericht bibliotheekbeleid, de mede-eigendom en het medezeggenschap over het bibliotheeknetwerk.

Er is geen enkele garantie, noch vanwege VCOB noch vanwege de Vlaamse provincies, dat de injectie via de wijziging volstaat om de gemeenten vanaf 2005 én de aansluiting op een netwerk én de centrale catalogus Vlacc 2 te garanderen. Integendeel zelfs: alle actoren weten en beseffen dat dit niet de eindfactuur is.

Op een aantal prangende vragen is geen antwoord. Zijn er voor alle lokale bibliotheken, ongeacht de provincie waarin ze gelegen zijn, gelijke rechten voor de tarifiering en de dienstverlening via het zogenaamde provinciale beheersstelsel? Wat is wel en wat is niet in de informaticaondersteuning begrepen? Wat is na 2005 de kostprijs voor de gemeente om dit stelsel te gebruiken en eventueel mee te onderhouden?

De spanning tussen de hoofdrolspelers die dit voorstel vorm moeten geven op de lokale werkvloer doet twijfels rijzen over de slaagkansen van dit samenwerkingsproject. De twee actoren, VCOB en de provincies, die samen voor de realisatie en de werking van de centrale catalogus als databank en stelsel moeten instaan, bereiken geen akkoord inzake concept, aanpak en uitwerking. Dat er zich recent een territoriumstrijd ontwikkelde tussen deze actoren om de zeggingsmacht over het netwerksysteem te verwerven, is een erkend feit. Dat deze territoriumstrijd zich afspeelt boven de hoofden van de 'klanten', met name de gemeenten en de burgers, baart VVSG zorgen.

Noch de 'return' voor de individuele lokale openbare bibliotheek en haar gebruikers, noch de verhouding tussen de bestuursniveaus zijn bij deze operatie duidelijk. Daarover is er geen akkoord.

Wij menen dat het Vlaams Parlement mee de verantwoordelijkheid draagt om de nodige helderheid en garanties af te dwingen vooraleer de resultaatsverbintenis bezegeld wordt. Het bewaken van de uitvoering is, zeker in het voorliggende onduidelijke scenario, een aangelegenheid van zowel het

Vlaams Parlement als de vernieuwde Raad van Bestuur.

Voor de VVSG ligt het accent van de beheersovereenkomst en de agenda voor de nieuwe Raad van Bestuur van het VCOB vast, nog vóór de formele installatie. Die installatie laat op zich wachten. De vertegenwoordigers van de gemeenten die in het adviesorgaan zetelen dat het streekgericht provinciaal bibliotheekbeleid opvolgt (art 46, § 2), dragen daarnaast een belangrijke verantwoordelijkheid voor de opvolging van dit automatiseringsproces. Hun inspraak via dit adviesorgaan is cruciaal. De vraag stelt zich of deze opdracht en de draagwijdte ervan bekend was bij de aanduiding van die vertegenwoordigers door de gemeenten. De oproep om het belang van deze verantwoordelijkheid niet te onderschatten is recent via VVSG benadrukt.

VVSG handhaaft haar standpunt inzake de subsidies voor het streekgericht bibliotheekbeleid. Zij verzet zich tegen een wijziging van de subsidiestroom indien er geen garanties zijn voor de return ten aanzien van de gemeenten. Het voorliggende voorstel tot wijziging van artikel 74 van het decreet kan zij bij gebrek aan duidelijkheid en eensgezindheid wat engagementen en output betreft niet onderschrijven.

De heer Daniël Van Dael, Vereniging van de Vlaamse Provincies (WP) : Als vertegenwoordiger van de verschillende Vlaamse provincies wens ik er vooreerst op te wijzen dat het feit of de toegekende subsidie van 0,6 euro via de gemeenten dan wel via het VCOB stroomt, voor de provincies op zich geen belang heeft. Onze bekommernis is het engagement dat de provincies in het bibliotheekbeleid wilden aangaan en waartoe zij zich ook effectief verbonden hebben.

Aan het voorstel tot wijziging van het decreet gingen vele en lange discussies vooraf. Wij beseften dat er veel tijd overheen gegaan is, maar het gaat dan ook om een intens proces : we zijn nog niet helemaal rond, maar in grote lijnen staat, wat ons betreft, het streekgericht bibliotheekbeleid wel vast.

Er is, en niet alleen nu, herhaaldelijk sprake geweest van de subsidie van 1,6 euro per inwoner die de provincie zou krijgen. Laat me duidelijk zijn : de provincies krijgen dit onaanzienlijke bedrag niet van de Vlaamse Gemeenschap, maar investeren het uit de eigen middelen. Deze middelen voor het beleid van de openbare bibliotheken vormen een belangrijk deel van de middelen van de provincies voor het cultureel beleid in het algemeen.

De provincies willen actief meewerken om de ambities van het decreet lokaal cultuurbeleid te realiseren en willen hun rol als streekbestuur met betrekking tot het bibliotheekwerk ten volle opnemen. We werken met overgave aan het bibliotheekbeleid : wij zijn er erg mee begaan. Wij staan achter een schaalvergroting en willen ze zeer zeker mee helpen realiseren. We vinden echter dat de toewijzing van de 0,6 euro aan het informatiseringsproject van het VCOB slechts tijdelijk kan : in de toekomst moeten er met deze gelden andere projecten kunnen gerealiseerd worden.

De provincies hebben hun plannen aangaande een streekgebonden bibliotheekbeleid ingediend bij de Vlaamse administratie ; zij hopen dat daar snel een reactie en een goedkeuring op komt. Wij hebben werk gemaakt van de convenanten tussen de Vlaamse Gemeenschap en de provincies, en we participeren enthousiast in de vernieuwde structuur van de VCOB.

Wat het gemeenschappelijk automatiseringsproject betreft, zal het VCOB verantwoordelijk worden voor de uitbouw en het beheer van de landelijke centrale catalogus. De provincies zullen dit project met het VCOB verder opvolgen. Er is trouwens een gemeenschappelijke werkgroep opgericht die moet garanderen dat het project binnen de afgesproken tijdsspanne – tegen eind 2004 – gerealiseerd zal worden. Het VCOB zal instaan voor de permanente beschikbaarheid van de statische catalogusgegevens ten behoeve van de provinciale bibliotheeksystemen en in afwachting dat Vlacc 2 operationeel is en met het oog op de continuïteit zal het VCOB de huidige werking van Vlacc 1 verder zetten.

De provincies en de VGC zijn bevoegd voor de uitbouw van een provinciaal bibliotheekstelsel dat ter beschikking zal staan van de lokale bibliotheken. Ze staan ook in voor het gemeenschappelijk beheer van de bibliotheekcollecties aan de hand van dynamische collectiegegevens. De provincies zullen ook verantwoordelijk zijn voor de connectie tussen de bibliotheeksystemen en de individuele bibliotheken en hun bedieningspunten.

Het is goed dat de VVSG, bij monde van mevrouw Plas, de aandacht gevestigd heeft op het belang van de adviesraden voor het streekgericht bibliotheekbeleid. Zij zijn de voorbije maanden in alle provincies opgestart en betrokken geweest bij het opstellen van het eerste streekgericht bibliotheekbeleidsplan. Als directeur cultuur van de provincie Vlaams-Brabant weet ik dat zowel de bibliothecarissen als de politieke verantwoordelijken in de ad-

viesraden daar hun werk ernstig genomen hebben. Dit geldt ongetwijfeld ook voor de andere provincies. Het is logisch dat dit nog kan versterkt worden en dat een oproep van de VVSG in die zin gebeurt.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik herinner me de ontstaansgeschiedenis van het VCOB : het kreeg de gigantische opdracht het totale bibliotheekwezen te automatiseren om op die manier de versnippering van de inspanningen van een aantal provincies ter zake te coördineren. Dat er bij de automatisering nog een opdracht voor de provincies blijft, doet bij mij vragen rijzen. Men heeft de opdracht van het VCOB uitgehold en herleid tot de catalogus. Men heeft elk provinciaal bibliotheekstelsel, met zijn eigenheid, behouden, met de bedoeling de eigen gemeenten te bedienen.

Ik blijf het een versnippering van middelen vinden en een gemiste kans om alle systemen op elkaar af te stemmen. De bestaande provinciale systemen zijn immers niet compatibel, noch met wat het VCOB wou doen, noch onderling. Hebben de provincies schrik om de eigen impact te verliezen ? Aanvaardt de VVP de kritiek van de territoriumstrijd ? Ziet u alsnog een mogelijkheid voor een gecoördineerde automatisering voor heel Vlaanderen ?

De provincie behoudt 0,8 euro per inwoner voor een eigen streekgericht bibliotheekbeleid. Er komt dus geen input van middelen meer van de gemeenten, tenzij ze die input uit eigen zak doen. Maar van dat laatste mag men toch niet blijven uitgaan. Worden de regionale platforms dan helemaal uitgehold en blijft alleen nog het geautomatiseerd gedeelte van het VCOB overeind ?

De heer Miel Verrijken : Wetenschappelijke bibliotheken zijn op het vlak van catalogisering moeilijker te beheren dan stedelijke bibliotheken, maar wisselen onderling op een veel meer doorgedreven manier gegevens uit. Is het technisch niet mogelijk dat de stedelijke bibliotheken zich bij de wetenschappelijke en misschien zelfs universitaire bibliotheken aansluiten om zo werken te bekomen die zelfs in Vlaanderen niet beschikbaar zijn ?

De voorzitter : Met dit voorstel van decreet wordt gepoogd de onderfinanciering van de afgeslankte opdracht van het VCOB te verhelpen. Is de grootste oorzaak van discussie over het voorstel niet dat één partner – en afgeleid de gemeenten – daar gedurende een bepaalde periode 0,6 euro per inwoner aan moet besteden, terwijl aan de provincies ter zake geen dwingende opdracht gegeven wordt ?

Zouden de provincies niet moeten gedwongen worden om mee te financieren ?

De heer Daniël Van Dael : Dat is geen oplossing. Wat de provincies daaraan besteden, hebben ze niet van Vlaanderen gekregen. Dat is een fundamenteel verschil met de gelden die de gemeenten als subsidie krijgen. Men gaat dus een overheidsinstantie verplichten gelden, waarover ze door hun eigen begroting beschikken, te besteden. De facto is dit een probleem, al begrijp ik de psychologie waar de redenering van de voorzitter naar verwijst.

Mevrouw Hilde Plas : De oplossing is niet zo eenvoudig. Toch wringt daar wel het schoentje. De voorzitter heeft wel gelijk om dat als probleem naar voren te brengen. De gemeenten ervaren het als een ontnemen van een beslissingsrecht over subsidies van de Vlaamse overheid.

Het is evenwel geen enge discussie over 0,6 euro per inwoner. Voor een grote stad betekent de maatregel een groot financieel verschil. Voor een kleinere gemeente gaat het om financiële middelen waarop men heeft gerekend voor het streekgerichte bibliotheekbeleid. De return van het streekgerichte bibliotheekbeleid is tot op heden voor de lokale bibliotheken niet duidelijk. De heer Lauwers heeft vóór de aanvang van de hoorzitting gesproken over een return, maar die is vandaag de dag niet zichtbaar voor bibliotheken. De continuïteit van het catalogussysteem wordt momenteel verzekerd door de steden.

Als men alles zou doorrekenen, zou de subsidie van het VCOB niet volstaan. Men doet dat als dienstverlening voor een breder geheel. Het gaat niet om een enge financiële discussie. De oplossing bestaat er dus niet in om een andere overheid te verplichten een bepaald bedrag af te geven. Het is wel een discussie over het feit dat de return niet duidelijk is, maar wel de verbintenis van de gemeenten, met name 0,6 euro.

De heer Daniël Van Dael : Dat is een verenging van de discussie. De verbintenis van de gemeenten, van de Vlaamse Gemeenschap en van de provincies is duidelijk. Het is ook duidelijk hoeveel financiële middelen eraan worden besteed. Niet duidelijk is wat er op 1 januari 2005 allemaal moet gerealiseerd zijn. Daaraan wordt nog gewerkt. Wel duidelijk is dat alle betrokken partners zeggen dat men prioritair de automatisering mogelijk moet maken om de sprong voorwaarts te realiseren. Dat zijn de verbintenissen die de provincies willen aangaan.

Voor sommige provincieraadsleden betekent de verplichting om 0,6 euro uit te geven aan bibliotheekwerk een aanfluiting van de eigen autonomie. Dat is in verschillende provincieraden aan bod gekomen. Toch heeft men beslist om loyaal mee te werken om op 1 januari 2005 klaar te zijn.

De heer Herman Lauwers : Het klopt dat ik over de return heb gesproken, maar dat is op termijn. Eens de Vlaamse centrale catalogus vervolledigd is, komt er personeel vrij dat andere taken binnen de lokale bibliotheken kan uitoefenen.

Verder is het een feit dat sommige gemeenten de 0,6 euro gewoon meerekenden in het lokale bibliotheekbeleid en er zich te weinig rekenschap van gaven dat dit bedrag uitdrukkelijk was toegewezen aan streekgericht bibliotheekwerk. Men heeft te gemakkelijk gedacht dat dit in de lokale werking kon worden verrekend. Diegenen die een dergelijke redenering hebben gemaakt, zullen het financiële verschil duidelijk voelen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Zijn er provincies die nu minder moeten uitgeven aan de bibliotheekwerking ?

De heer Daniël Van Dael : Alle provincies moeten meer uitgeven.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Dan heeft de gedeputeerde bevoegd voor culturele aangelegenheden van de provincie Oost-Vlaanderen me verkeerd ingelicht. Hij stelde dat er middelen over zijn als de provincie slechts 1,6 euro uitgeeft.

De heer Daniël Van Dael : Er is inderdaad een verschil van provincie tot provincie. Als de provincie Oost-Vlaanderen slechts 1,6 euro uitgeeft, dan gaat men minder moeten uitgeven dan het tot nu toe voorziene budget. Er is de formele verbintenis van alle provincies om minstens 1,6 euro te besteden of te behouden wat ze nu uitgeven. Vandaar dat ik stel dat er momenteel ongeveer 10 miljoen euro wordt uitgegeven door alle provincies samen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Het bedrag van 0,6 euro dat naar het VCOB gaat in hoofde van de gemeenten, heeft ook te maken met de stilzwijgende verbintenis van provincies om zeker in de aanvangsperiode door het streekgerichte werk een deel van de middelen te laten terugvloeien naar de lokale bibliotheken, vanwege het wegvallen van de subsidiëring van de werkingskosten door de provincies. Gemeenten krijgen de volledige werkingskosten ten laste.

Gemeenten zien het nut in van een gezamenlijke catalogus, maar men beschouwt het als een Vlaamse opdracht. Men mag niet uit het oog verliezen dat cultuur geen prioriteit is als het gemeentebudget niet groot is. Als er bijvoorbeeld wateroverlast is, dan moet men niet vragen om geld in een boekencollectie te steken.

De heer Daniël Van Dael : Het beleid dat moet worden gevoerd met 1,6 euro per inwoner gaat over meer dan alleen het automatiseringsproject. Het gaat over alle functies die in het decreet zijn opgenomen. De automatisering is een belangrijke prioriteit, maar niet alle middelen worden in computers gestoken. Als men de verschillende beleidsplannen vergelijkt, dan ziet men dat de provincies ook in andere zaken investeren, zoals in wisselcollecties, vorming en dergelijke meer. Op die manier komt men tegemoet aan vragen van het lokale niveau. Beleidsplannen zijn opgesteld met de hulp van bibliothecarissen en goedgekeurd in adviesraden. De terugkoppeling is dus ten volle gebeurd.

Mevrouw Mieke Van Hecke : De beleidsplannen zijn opgesteld voordat dit voorstel van decreet er was. Wie gaat de uitvoering ervan bekostigen als de gemeenten niet meer beschikken over de 0,6 euro ?

De heer Daniël Van Dael : De provincies investeren niet in het VCOB. De provinciale bibliotheeksystemen die we uitvoeren, worden bekostigd met de 1,6 euro die de provincies zelf investeren. De 0,6 euro waarover sprake, gaat naar het VCOB en dient om de taken op dat niveau mogelijk te maken.

De provincies dragen geen geld over naar het VCOB. We hebben wel een gemeenschappelijk project, met name de afstemming van Vlacc en de provinciale bibliotheeksystemen.

De voorzitter : Het VCOB krijgt geen tussenkomst van de provincies, maar men wil de systemen wel technisch op elkaar afstemmen.

De heer Daniël Van Dael : Dat is de reden waarom er in het convenant tussen de provincies en de Vlaamse overheid duidelijke krijtlijnen worden getrokken, die trouwens verder werden gespecificeerd in de aanvulling op het convenant. Een gecoördineerd aanpak is noodzakelijk om te voorkomen dat het geld van de belastingbetaler verspilld wordt. Daarom hebben het VCOB en de provincies een gemeenschappelijk project inzake bibliotheekautomatisering. De verschillende provincies zullen gelijkaardige normen hanteren om onderlin-

ge communicatie tussen de systemen mogelijk te maken.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Volgens mijn bronnen is de onderlinge communicatie tussen de huidige systemen onmogelijk.

De heer Daniël Van Dael : Ik heb het niet over de huidige situatie, wel over het project waaraan gewerkt wordt. Het convenant en het decreet geven daartoe de aanzet.

De voorzitter : Hoeveel middelen investeren de provincies in de provinciale bibliotheeksystemen ?

De heer Daniël Van Dael : Deze vraag is niet onmiddellijk te beantwoorden gezien de grote verschillen in de aanvangssituatie van de verschillende provincies. West- en Oost-Vlaanderen hebben een grote voorsprong op bijvoorbeeld Vlaams-Brabant. De achterstand in Vlaams-Brabant is onder meer het gevolg van de staatsstructuur.

De tot nu toe gedane investeringen van de provincies – zoals OVINO en WINO – worden door de bibliothecarissen zeer positief beoordeeld. De verschillende provincies streven naar een gelijke en kwalitatieve dienstverlening, maar onder andere Oost- en West-Vlaanderen willen hun dienstverlening zeker niet verminderen. De vijf provincies moeten dus op hetzelfde niveau komen.

De voorzitter : Ik veronderstel dat er nog vragen zijn over de compatibiliteit tussen de openbare en de wetenschappelijke bibliotheken.

Mevrouw Hilde Plas : Ik wil eerst nog ingaan op een vraag van mevrouw Van Hecke over het streekgericht bibliotheekbeleid. Dit streekgericht beleid zou een aanbod zijn van de provincie aan de gemeenten. Zolang er geen aanbod is, zelfs niet in een beleidsplan, hoeven de gemeenten dat niet in hun begroting op te nemen. Dat is altijd expliciet zo gezegd. De begroting voor 2003 slaat niet op de feiten die zich nu voordoen. De begroting voor de automatisering is niet verwerkt in de aanvang van het streekgericht beleidsplan. Volgens mij is het zelfs niet compatibel. Door de bijdrage van de gemeenten aan het streekgericht beleid, namelijk 0,6 euro per inwoner, verdwijnt de motivatie van de gemeenten om deel te nemen aan de adviesorganen van de provincies.

De heer Daniël Van Dael : Ik ben het daar niet mee eens. De motivatie is groot. Men kan niet zeggen dat de lokale bibliotheken geen belang hebben bij het automatiseringsproces.

Mevrouw Mieke Van Hecke : De heer Daniël Van Dael herleidt nu zelf het streekgericht aanbod tot het automatiseringsproces. Dit bedrag was nochtans onder meer bedoeld om personeel vrij te stellen om mee te werken aan het streekgericht aanbod. Nu komen ze kijken wat de provincies te bieden hebben.

De heer Daniël Van Dael : De provincies rekenen erop dat er na twee jaar prioritair investeren in bibliotheekautomatisering meer ruimte komt voor andere projecten en dat de adviesraden daaraan aandacht zullen besteden. Voor de eerste twee jaar is dit project echter van wezenlijk belang. Hoe eerder er duidelijkheid komt, hoe beter.

De heer Herman Lauwers : Mevrouw Plas zegde dat de gemeenten niet geïnteresseerd zijn in de provinciale adviesorganen als ze geen geld moeten uittrekken voor het provinciale aanbod. Ik zou kunnen begrijpen dat de gemeenten zeggenschap willen als ze 0,6 euro per inwoner betalen aan het VCOB. Over twee jaar zullen ze deze middelen echter opnieuw kunnen investeren in een streekgericht beleid.

Als de gemeenten een voldoende return willen voor de lokale werking, moeten ze ervoor zorgen dat er nu beslissingen worden genomen. Het feit dat ze nu geen 0,6 euro per inwoner betalen kan geen argument zijn om niet te participeren aan het streekgericht beleid.

Mevrouw Hilde Plas : De gemeenten betalen in ieder geval meer dan 0,6 euro per inwoner voor de automatisering. Het is meer een kwestie van principes dan van centen. Na deze uiteenzetting is het me nog altijd even onduidelijk wat de return zal zijn voor de openbare bibliotheken en voor de gebruikers.

De heer Marino Keulen : De minister heeft als voorbeeld gegeven dat het herstel van boeken zou kunnen gebeuren op een ander niveau. Zo zou men mensen kunnen vrijmaken voor een meer publieksgerichte werking.

Mevrouw Hilde Plas : Ik betwijfel of men dat op twee jaar tijd zal kunnen realiseren. Er zijn ook een aantal technische vragen : over de tarieven die men zal hanteren, over de investeringen die de gemeenten zullen moeten doen in de netwerken, over het eigendomsrecht van de gegevens. Over het systeem dat men aan het uitdenken is, zijn er dus meer vragen dan antwoorden. De gemeenten zijn het er principieel mee eens dat men de krachten moet

bundelen. Er moet echter meer duidelijkheid komen.

De beheersovereenkomst en de aanvulling op de convenant zijn niet overgemaakt aan de VVSG. Daarom kan deze geen geruststellende boodschap brengen aan de gemeenten. Er is geen gezaghebbend overlegorgaan dat de knopen zou kunnen doorhakken. Het gaat hier om concrete resultaten en niet om de uitbouw van een provinciaal netwerk of om de redding van het VCOB.

De heer Daniël Van Dael : Iedereen kijkt uit naar het vernieuwde VCOB. Eén van de komende dagen zou er daarover nieuws kunnen zijn.

De heer Dany Vandenbossche : Ik denk dat de realisatie van een centrale catalogus de belangrijkste return is. In de discussie over het leenrecht en de leensubsidie bleek het zelfs niet mogelijk cijfers te krijgen over de uitgeleende werken per auteursnaam.

Mevrouw Hilde Plas : Het is inderdaad belangrijk dat die centrale catalogus er komt. Ik heb echter de indruk dat de Vlaamse overheid die catalogus wel nodig heeft, maar er het geld niet voor heeft en daarom de subsidiestroom wil wijzigen.

De heer Marino Keulen : We zoeken een oplossing voor een budgettaire probleem, in het belang van iedereen.

Mevrouw Hilde Plas : Voor ons is het vormgeven en financieren van het netwerk prioritair. Met een centrale catalogus zal elke bibliotheekbezoeker immers weten uit welke stukken de collectie bestaat en zal hij stukken kunnen opsporen en uitlenen. De bibliotheken zullen ook statistieken kunnen opstellen over welke stukken hoe vaak worden uitgeleend.

De stap naar de wetenschappelijke bibliotheken kan voor ons daarom nog even wachten. Dan zal trouwens het probleem van het auteursrecht moeten worden besproken.

2. Standpunt van de bibliotheeksector

De heer Geert Puype, Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiecentra (VVBAD) : Het voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 13 juli 2001 wil onder meer artikel 39, paragraaf 1, van het decreet wijzigen, zodat een subsidie van de Vlaamse overheid

aan de gemeenten gebruikt kan worden voor de realisatie van een nieuwe Vlaamse centrale catalogus.

Volgens de toelichting bij het voorstel van decreet heeft deze bestemming dezelfde doelstelling als wat oorspronkelijk bedoeld werd met artikel 39 § 1. De VVBAD wenst daar de volgende kanttekeningen bij te maken.

Nauwelijks twee jaar geleden keurde het Vlaams Parlement het decreet op het integraal lokaal cultuurbeleid goed. Kernpunten waren, wat het bibliotheekwerk betreft, het actualiseren van de doelstellingen en de opdrachten van de openbare bibliotheken en het stimuleren van samenwerking tussen de bibliotheken, onder meer op technologisch vlak. Nauwelijks één jaar na de goedkeuring wil de Vlaamse overheid al terugkomen op de aangegane verbintenissen. De geschiedenis met het bibliotheekdecreet – en ook andere culturele decreten – lijkt zich te herhalen.

Welke redenen hebben we om te geloven dat de vandaag ter discussie gestelde maatregel beperkt blijft tot de jaren 2002-2004 ? Hoe zal de financiering van het project voor de centrale catalogus na 2004 gerealiseerd worden ? Men heeft geen glazen bol nodig om te weten dat ook dan bijkomende middelen nodig zullen zijn voor de verdere uitvoering. Collega's vrezen dat de Vlaamse overheid ook zal terugkomen op haar engagementen inzake de weddentoelagen, wat ook in het verleden al vaak is gebeurd. De Vlaamse overheid vraagt van de bibliotheken een planmatig denken, maar heeft daar zelf blijkbaar de grootste moeite mee.

Een goede samenwerking heeft veel positieve effecten en kan kosten besparen, maar vraagt ook een investering van tijd en geld. In die zin was het zeer logisch dat de Vlaamse overheid in het decreet in een bedrag voorzag 'ter ondersteuning van de participatie aan het streekgerichte bibliotheekbeleid' (artikel 39, paragraaf 1). Het is ironisch dat net de middelen, die de decreetgever ter beschikking wilde stellen voor samenwerking, ten minste tijdelijk geschrapt worden, terwijl één van de basisdoelstellingen van het decreet precies het stimuleren van samenwerking is. Volgens de memorie van toelichting bij het oorspronkelijke ontwerp van decreet gold deze subsidie als een tegemoetkoming in de kosten die het gemeentebestuur maakt voor de bovenlokale samenwerking. Het gaat over 'een aanvullende subsidie voor de gemeenten die effectief participeren aan de door het provinciebestuur opgezette initiatieven'.

Ook tijdens de bespreking in de commissie Cultuur kwam het bedrag van 60 cent ter sprake. Op een vraag van de heer Lauwers of de provincies deze 60 cent kunnen opeisen, antwoordde de minister ontkennend: “Dit bedrag wordt aan de gemeenten toegekend voor hun medewerking aan het streekgerichte bibliotheekbeleid”. Wat verder in de discussie antwoordde minister Anciaux: “Men kan ze beschouwen als een gedeeltelijke compensatie voor het inkomensverlies van de gemeenten door het wegvallen van de koppelsubsidie”. De bedoeling van deze subsidie wordt in de parlementaire stukken duidelijk naar voren gebracht. De motivering voor de wijziging die nu in de toelichting wordt gegeven, lijkt ons dan ook een heel vrije interpretatie van de bedoelingen van de decreetgever uit 2001.

Het lijkt misschien om kleine bedragen te gaan, namelijk 60 cent per inwoner, maar samengeteld gaat het om een som van ongeveer 8,4 miljoen euro over drie jaren die aan de gemeentebesturen beloofd was. Uit een enquête die we de voorbije weken georganiseerd hebben en waaraan 205 bibliothecarissen hebben deelgenomen, blijkt dat bij 36 procent onder hen de begrotingsdiscussies moeilijker zijn verlopen dan de voorgaande jaren. In 45 procent van de gevallen had dit te maken met de slechtere financiële situatie van de gemeenten in het algemeen. In 30 procent wordt verwezen naar het wegvallen van de provinciale toelagen en in 15 procent naar het wegvallen van de normen uit het vroegere decreet.

We vinden het daarenboven merkwaardig dat in de toelichting gewezen wordt op de noodzaak aan extra financiële middelen, terwijl het programma-decreet bij de begroting 2003 de dotatie aan het VCOB met 500.000 euro heeft verminderd. Deze beslissingen zijn tegenstrijdig. Waarom werd de dotatie aan het VCOB verminderd, terwijl men blijkbaar goed weet dat deze instelling niet voldoende middelen heeft om haar decretale opdrachten te vervullen? Dit tekort aan middelen moet nu door de zwakste schakel – de gemeente – opgehoest worden.

We zijn dus absoluut niet gelukkig met dit voorstel tot wijziging van het decreet. Dit mag zeker niet geïnterpreteerd worden als een afwijzing van de technologische vernieuwingen die met deze wijziging worden beoogd. De Vlaamse centrale catalogus heeft zeer veel verdiensten gehad en een grote impuls gegeven bij de automatisering van de Vlaamse bibliotheken. Als bibliothecaris van Menen zie ik ook in concreto de positieve gevolgen van een provinciaal netwerk als WINOB voor de

eigen werking. Maar ook het WINOB-concept is al meer dan tien jaar oud, zelfs ouder aangezien de mosterd uit Zeeland werd gehaald. Op ICT-vlak is dit een eeuwigheid. Er is nood aan nieuwe stappen. De VVBAD rekent erop dat alle partners tot een oplossing komen die in de eerste plaats de belangen van de Vlaamse openbare bibliotheken en haar honderdduizenden leden voor ogen houdt.

Een verdergaande automatisering zal een essentieel middel zijn om de Vlaamse bibliotheken hun opdrachten in de toekomst verder te laten vervullen en hun rol te laten spelen in het ondersteunen van een actieve kennismaatschappij. In die zin pleiten wij ervoor om de plannen van het VCOB en de provinciebesturen niet te zien als een loutere voortzetting van de bibliothecaire taken, maar te beschouwen als een technologisch project, waarbij de openbare bibliotheken een voor iedere Vlaming toegankelijke ingangspoort worden voor informatie. Een ingangspoort die men niet alleen in een bibliotheek kan binnengaan, maar ook thuis en op de werkplek.

De centrale catalogus is immers slechts één aspect van de technologische vernieuwingen waaraan een nood bestaat. Er is heel wat digitale informatie die beschikbaar en toegankelijk moet worden gemaakt voor de Vlaamse bevolking. De Vlaamse regering reserveert aanzienlijke middelen voor investeringen in technologie en e-government. Waarom wordt een deel van deze middelen niet besteed aan deze vernieuwende projecten in het bibliotheekwezen?

Indien het parlement toch zou beslissen om dit voorstel van decreet goed te keuren, dan vragen we tenminste dat er politieke garanties worden gegeven dat deze niet-uitbetaling beperkt zal blijven tot de jaren 2002-2004, zoals in dit voorstel wordt bepaald. De gemeenten en de bibliotheek moeten hun inspraak behouden in de besteding van deze extra middelen. Dit werd bepaald bij de hervorming van het VCOB, waarbij de VVSG, naast de provincies en de Vlaamse Gemeenschap, structureel wordt betrokken. Maar blijkbaar is deze hervorming een werk van lange adem. De eerste berichten dateren al van juni van vorig jaar en het blijft voor deze sector onduidelijk welke richting men wil uitgaan. Nochtans is een standstill van het VCOB ook voor de bibliotheken geen goede zaak.

De gemeenten zullen deze beslissing makkelijker aanvaarden als men kan aantonen dat deze investering ertoe zal leiden dat minder geïnvesteerd moet worden in bijvoorbeeld informatica.

Hoe evalueren wij de praktische uitvoering van het decreet Lokaal Cultuurbeleid ? Hoe kan het decreet verbeterd worden ? Eerst en vooral zijn wij van mening dat we het decreet de nodige tijd moeten gunnen. Alle bibliotheken hebben het voorbije jaar heel wat tijd gestopt in het beleidsplanningproces. Deze plannen moeten uitgevoerd kunnen worden en daarom moeten we voortdurende wijzigingen vermijden. Twee derde van de bibliotheken heeft nieuwe projecten gepland, maar in de helft van de gevallen zijn de gevraagde middelen geschrapt.

Wij vragen de Vlaamse regering nadrukkelijk standaarden en prestatie-meetsystemen vast te leggen, zoals bepaald in artikel 45. Vroeger werd alles tot in het kleinste detail voorgeschreven, nu heerst de algehele vrijheid. Niemand wil terug naar vroeger, maar standaarden zijn iets anders dan normen en wetten. Van Dale definieert een standaard als een bepaald peil van voortreffelijkheid. Deze standaarden zijn een belangrijke graadmeter om een kwaliteitsvolle werking te garanderen. Niets wijst er echter op dat gemeenten het ontbreken van normen gebruiken om massaal te besparen.

De Vlaamse overheid kan te rade gaan in Groot-Brittannië en de Scandinavische landen waar men heel goede standaarden hanteert. Ook de International Federation of Library Organisations (IFLA) heeft terzake al denkwerk verricht. Wij zijn uiteraard bereid mee te zoeken naar standaarden.

De heer Willem Minten, directeur Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB) : In een editie van de Bibliotheekgids van 1930 lezen we dat men zich toen al zorgen maakte over de Vlaamse catalogus. Ik citeer letterlijk en in de taal van toen : “Men kan het niet ontkennen : de toebeïrders, die een werk van zulk een omvang vergt, zijn van dien aard, dat menig initiatief wel afgeschrikt moet worden. De openbare besturen, die voor zekere zaken zoo mild optreden, hebben zich, waar het de wetenschap geldt, niet immer op de hoogte van hunne taak getoond. En zoover hebben zij het nog niet gebracht, dat ze de beoefenaars der wetenschap steunen door het vergemakkelijken van hunne opzoekingen. Nu een centraal catalogus is een kwestie van geld en van ondernemingsgeest. Als het eerste er is, komt het tweede van zelf. Ik ken mijne collegas te goed en kan dus luidop zeggen dat het materiele werk dat met de verwezenlijking van zulk een ontwerp gepaard gaat, hen niet afschrikt. Maar zonder ruime financiële hulp is dit echter niet tot stand te brengen”. Het is merkwaardig dat we ons 75 jaar later nog altijd in vrijwel identiek dezelfde situatie bevinden.

Tussen 1930 en 2002 is toch een en ander gebeurd. Voor het ontstaan van het VCOB werden een vier-tal studies uitgevoerd. De belangrijkste werd in het jaar 2000 uitgevoerd en leidde tot het eindrapport Vlacc-Internetstuurgroep, dat uit vier grote delen bestaat. De Vlacc-Internetstuurgroep heeft duidelijk gesteld dat werk gemaakt moet worden van een centrale catalogus om de openbare bibliotheek een toekomst te kunnen bieden.

Uiteindelijk heeft de overheid beslist het VCOB op te richten, dit op het ogenblik dat het decreet lokaal cultuurbeleid nog maar in de bevruchttingsfase zat. Er werd een beheersovereenkomst met 11 opdrachten afgesloten. De twee belangrijkste zijn enerzijds Vlacc als catalogus voor alle openbare bibliotheken uitbouwen en onderhouden, en anderzijds BibNet onderhouden en eveneens verder opzetten.

BibNet is tegelijk internettoegang, netwerk en dienstenplatform voor de openbare bibliotheken. Eind 2000 keurde de raad van bestuur van het VCOB een beleidsplan goed, dat op 5 februari 2001 door de minister van Cultuur werd bekrachtigd. Hij wees tegelijk op drie prioriteiten : de Vlacc, het beleidsplanningproces, en ten slotte standaarden en performantiemetingen.

De overheid heeft het VCOB – het enige Vlaamse expertisecentrum in zijn soort voor wat betreft de bibliotheeksector – duidelijk een belangrijke opdracht gegeven. Vlacc 2 werd in 2001 en 2002 inhoudelijk geconcretiseerd. In overleg met de sector, ICT-reflectiegroepen, WINOB/OVINOB, ICT-resonantiegroepen, het kabinet en de administratie werd bepaald wat prioritair is. Op 5 september 2001 werd de conceptnota over Vlacc 2 onder auspiciën unaniem goedgekeurd door de raad van bestuur. Het VCOB stemde er dus duidelijk mee in om het te realiseren.

Dankzij informatievergaderingen met de sector, regiovergaderingen, publicaties, congressen en het internet werd gecommuniceerd. De begroting voor en de functionaliteiten van de Vlaamse catalogus werden vervolgens geconcretiseerd via diepgaande studies en analyses. Op financieel vlak werd een bestekvereiste verstuurd naar alle mogelijke leveranciers. Op basis daarvan konden wij inschatten wat technisch haalbaar is, en wat het zou kosten. Er werden gelijkaardige diepgaande netwerk- en contentstudies uitgevoerd. Het bleek dat niet het toestel duur is, wel de inhoud ervan. Het resultaat van al deze studies staat in de Lentenota, die geraadpleegd kan worden op onze website. De Lentenota

is dus een geïntegreerde voorstudie van Vlacc 2 (financieel luik, technisch luik, inhoudelijk luik).

Tussen 1998 en 2000 gaf de sector jaarlijks gemiddeld 6.102.996.569 Belgische frank uit. De personeelskosten zijn goed voor 56 procent van dat bedrag. Dertien procent gaat naar de werking. Veertien procent naar de collectie en zeventien procent naar de infrastructuur. Neem bijvoorbeeld de infrastructuur : in het verleden heeft men meermaals geprobeerd om dat bedrag zo efficiënt mogelijk aan te wenden. Zo vervangen de BibNet-PC's eigenlijk de rekken. Dat bijhorend intranet heeft de dienstverlening verhoogd omdat er nu in elke bibliotheek breedband-internet is. Infrastructuurgelden werden hierdoor voorafgenomen en op bovenlokaal vlak aangewend om de 'community' en de 'eindgebruiker' beter en aangepast te bedienen.

Men kan bijvoorbeeld voor wat het personeel en haar bijhorende kosten betreft een gelijkaardige oefening maken : kan men het personeel meer publieksgerichte taken laten uitvoeren ? Balie-automatisering is daartoe een belangrijk instrument omdat het de operationele taken lichter maakt waardoor de medewerkers zich op hun informatiebemiddelfunctie kunnen concentreren.

Links onder kan men zien hoe klein het aandeel is dat Vlacc 2 inneemt in de totale uitgaven voor de sector. Het gaat om 2 procent van 160 miljoen euro. Dat is weinig, zeker als men bedenkt welke enorme voordelen daar tegenover staan. De twee Vlaamse blindenbibliotheken vormen daarvan nu al een concreet voorbeeld. Blinden kunnen daar aangepaste of ingesproken boeken uitleenen. De bestaande Vlacc maakt het hun mogelijk om alles van thuis uit te consulteren én te reserveren voor uitleening. De blindencatalogus als onderdeel van de Vlacc is immers via een brailregel raadpleegbaar op het internet. En via een e-mail kan de gebruiker 'met één druk op de knop' zijn opgezocht boek reserveren in de betrokken bibliotheek. Voor de andere gebruikers bestaan dergelijke mogelijkheden vandaag nog niet. Er zijn wel belangrijke lokale ICT-initiatieven in sommige gemeenten en provincies, maar niet overal.

Vlacc 2 biedt de volgende winstpunten voor de burger. Hij zal voortaan toegang krijgen tot de volledige collecties van alle bibliotheken, inclusief audio- en videomateriaal. Dat laatste is niet het geval in de bestaande Vlacc. Die bevat trouwens slechts een samenvatting van de zes grootste bibliotheken. In Vlacc 2 zullen de collecties van alle bibliotheken opgenomen zijn. Van de geavanceerde publiekscatalogus zullen onder meer deel uitma-

ken : samenvattingen, databanken, gespecialiseerde thesauri, weblinks naar digitale informatie en online catalogi. Bij het invoeren van een trefwoord krijgt men niet alleen een lijst met boeken, maar ook online digitale databanken en eventueel zelfs beeld of geluid. Het zoekbereik en de zoekmogelijkheden worden dus ruimer. Daarbij kunnen ook de provinciale grenzen op natuurlijke wijze en aangepast aan de eindgebruiker overschreden worden. Vlacc 2 zal een platform voor diensten vormen, ongeacht materiaalsoort, locatie of tijdstip, wat onder meer mogelijkheden biedt voor het interbibliothe-cair leenverkeer en de raadpleging of reservatie via het internet.

Vlacc 2 heeft zelfs voordelen voor de gemeentelijke bibliotheken. Gegevens zullen voortaan gegarandeerd nog maar één keer moeten ingevoerd worden voor heel Vlaanderen. Vlacc 2 biedt één model van gegevensstructuur en één landelijke regelgeving, die voldoet aan de internationale normen, wat belangrijk is voor de stekker-stopcontactaansluiting met andere bibliotheeksystemen of databanken. Het werkproces ontsluiting wordt geoptimaliseerd, waardoor de gebruiker beschikt over volledige, correcte en actuele gegevens. Vlacc 2 zorgt daarvoor en slurpt tegelijk zo weinig mogelijk middelen op.

Hij vormt ook een platform voor samenwerking met uitgevers, boekhandels, wetenschappelijke collecties en nieuwe cultuurdatabanken. Daardoor kunnen de collecties van bibliotheken van meet af aan afgestemd worden op de eindgebruiker. Men noemt dat vraaggericht collectiemanagement. Vlacc 2 zorgt daarbij voor de eerste stap : de precatalografie. Binnen de genetwerkte relaties worden dan eigen accenten gelegd. Op dit moment is het zo dat alle universiteiten hun eigen ding doen. Als ook zij beter zouden samenwerken, kan dat geheel nog eens verbonden worden met Vlacc 2.

Vlacc 2 zorgt er voorts voor dat de werkprocessen geoptimaliseerd worden door schaalvergroting. Organisatorische, technische en financiële achtergrondprocessen worden ontlast. De draagkracht voor ICT-kennis wordt vergroot. Er wordt ook meer ruimte gecreëerd voor publieksgericht werk. Tot slot wordt ook de effectieve betrokkenheid van bibliotheken vergroot, wat een stimulans is voor samenwerkingsprocessen in een netwerk. Werken aan een fysiek netwerk stimuleert ook netwerking op een ander vlak.

De afstemming van de bovenlokale automatisering is een gemeenschappelijk project van het VCOB en de provincies. In de beheersstructuur participe-

ren drie overheden : de Vlaamse Gemeenschap, de provincies en de gemeenten. Het is erop gericht dat elke bibliotheek dezelfde bovenlokale dienstverlening kan bieden. Op dit moment wordt de taakverdeling afgerond.

De heer Herman Lauwers : De VVBAD dringt erop aan dat de gemeenten inspraak blijven hebben in de besteding van de 0,6 euro. De VVSG zou toch structureel betrokken worden in het VCOB ? Wat loopt er mis ?

De heer Geert Puype : Vorig jaar ontvingen wij de eerste berichten over de herdenking van de werking van het VCOB. Er werd gedacht aan een algemene vergadering met drie componenten : VVP, VVSG en Vlaamse Gemeenschap. De raad van bestuur zou daarvan een afspiegeling zijn. Maar dat is nog altijd niet het geval. De raad wordt nog steeds bevolkt door individuele leden, die zitting hebben op grond van hun deskundigheid. De hervorming is tot nu toe bij plannen gebleven. Wij hebben er sinds een jaar niets meer over gehoord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Wat denkt de heer Minten over de territoriumstrijd ? Vlacc blijft duidelijk een opdracht voor het VCOB. Wat had het VCOB van de oorspronkelijke opdracht willen behouden ? Wordt dat gecompenseerd door de projecten van de provincie ? Door dit voorstel van decreet zal VCOB minder middelen krijgen, maar gedurende twee jaar 0,6 euro per inwoner extra krijgen. Is dat voldoende om de opdracht te realiseren ? Is twee jaar voldoende ? Wat zal de kostprijs voor de instandhouding van Vlacc na die twee jaar zijn ? Kan het Vlacc na het wegvallen van de extra middelen op een goede manier onderhouden worden ?

De voorzitter : De recurrente kosten bedragen blijkbaar 130 miljoen frank. Dat is iets meer dan de 0,6 euro per inwoner. Hoeveel zullen de kosten dalen als het systeem opgestart is ?

De heer Willem Minten : Momenteel betalen we voor de infrastructuur van Vlacc 1 ongeveer 20 miljoen frank. Dat zijn de kosten voor computer, aanpassen van software, enzovoort, kortom de zogenaamde hosting. Al twee jaar na elkaar beperken we die kosten drastisch. Voor de aanvoer van de inhoud van de catalogus, alsook voor haar kwaliteitsborging betalen we jaarlijks ongeveer 30 miljoen frank aan de oud-COB's. Aan andere partners wordt ongeveer 10 miljoen frank betaald. De omvattende uitgave (inclusief helpdesk en dergelijke) is ongeveer 80 miljoen frank. Dat zal met de komst van Vlacc 2 stijgen tot ongeveer 130 miljoen frank.

Het huidige Vlacc kost te veel, daarom hebben we al twee jaar bespaard. De technologie is echter enorm geëvolueerd en meer en betere dienstverlening is mogelijk. Dat kost dan wel nog meer. Maar de bijkomende voordelen verantwoorden dit ruimschoots. Ik heb reeds gesproken over de voordelen voor de burger en de bibliotheken, ook de overheden halen hier meerwaarden uit, neem bijvoorbeeld de leenvergoeding. Als de uitleenbare collectie in kaart gebracht wordt, kan er een correcte leenvergoeding bepaald worden. Het is dan mogelijk om te bepalen hoeveel keer een bepaald boek ontleend wordt. In Denemarken is dat trouwens reeds jarenlang in voege. Een schaalvergroting zou ook kunnen betekenen dat bepaalde bibliotheken niet meer hoeven te catalogiseren. Dat blijft natuurlijk een beslissing van de bibliotheek in kwestie. De overheid kan dat enkel stimuleren, de omstandigheden hiertoe creëren.

Vlacc 2 kan op twee jaar gerealiseerd worden. Het studiewerk is klaar en het bestek bijna. We moeten alleen nog maar prijsoffertes vragen en evalueren. Het is nog niet duidelijk of het wel opportuun is om zo snel te gaan.

Ik verwijs nogmaals naar de lentenota waarin duidelijk omschreven is wat mogelijk is met meer middelen. Het betreft onder meer een volledig bibliotheekautomatisering op Vlaams niveau. Dat zou de beste oplossing zijn, maar ook duurder dan de actuele optie op enkel de catalogus en haar werkprocessen naar het Vlaamse niveau te tillen. Een dergelijke landelijk georganiseerde automatisering is in de lentenota echter becijferd als de goedkoopste oplossing voor de diensten die men ervan terugkrijgt. Daarvoor is dus een financiële bijdrage van alle partners nodig, niet alleen van de VVSG. Tussen droom en daad staan natuurlijk een aantal praktische politieke bezwaren. In de lentenota stond dat er 500 miljoen frank nodig was om elke bibliotheek een kant en klare ICT-oplossing voor haar automatisering te bieden. Het huidige project is alvast een stap in de goede richting : ze is financieel haalbaar indien de 0,6 euro hiervoor aangesproken wordt en het biedt reeds voldoende meerwaarde voor de bibliotheken.

Het decreet is niet altijd even duidelijk, dus zijn er verschillende gegadigden voor bepaalde taken. Ik denk dat die territoriumstrijd voorbij is. Ik hoop dat we datgene waar men al sinds 1930 om vraagt in 2003-2004 kunnen realiseren.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Er zijn dus voldoende middelen om Vlacc 2 op te starten. Het VCOB is bevoegd voor de catalogus, de provincies blijven

een bepaalde informaticaondersteuning bieden aan de openbare bibliotheken. Het VCOB zal die verschillende systemen op elkaar moeten afstemmen. Beschikt het over voldoende middelen voor die coördinatie ?

De heer Willem Minten : WINOB en OVINOB beschikken al over jarenlange ervaring. Zij moeten hun bovenlokale dienstverlening voortzetten. De technische moeilijkheden voor de overstap naar een betere dienstverlening moeten nog uitgeklaard worden. We zijn reeds twee jaar vragende partij voor dat overleg.

Ook de bestaande diensten van het VCOB, onder meer Vlacc en het BibNet-netwerk, blijven bestaan tot er een alternatief is. De provincies willen verantwoordelijk zijn voor de bibliotheekautomatisering en het bibliotheeknetwerk, maar het BibNet-netwerk is vandaag de dag nog steeds het enige bibliotheeknetwerk dat functioneert als een intranet voor de bibliothecaris en een extranet voor de burger. Zoals WINOB en OVINOB zich niet kunnen veroorloven van hun diensten niet meer te continueren of te verbeteren, zo zal het VCOB haar bibliotheeknetwerk moeten blijven continueren tot er andere en goedkopere opties aanwezig zijn. BibNet blijft bestaan tot de provincies klaar zijn. In afwachting hiervan gaan we in overeenstemming met een mogelijk akkoord over een taakverdeling het BibNet alvast niet meer uitbouwen naar het transactionele toe.

We zitten in een overgangperiode. De toekomst is nog onduidelijk. Het netwerk is echter ondergeschikt aan de dienstverlening. De verantwoordelijkheden van de verschillende partners moeten nog nader bepaald worden.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mag ik ervan uitgaan dat de aparte ontwikkelingen die er zijn toch nog plaats laten voor communicatie onderling en de mogelijkheid open houden om elkaar te vinden ?

De heer Willem Minten : Uiteraard. Een goed voorbeeld is de projectgroep Vlacc 2 waarin mensen uit de verschillende provincies zetelen. Het VCOB is er vertegenwoordigd uit eigen expertise. De experts uit de oud-COB's nemen in de projectgroep actief deel aan de functionele en inhoudelijke uitbouw. Ook andere instanties hebben hiermee te maken. Op dat vlak is er geen enkel probleem. Actief overleg is verzekerd. Overleg met de technici van de provinciebesturen zelf is moeilijker omdat de provincies beslist hebben zelf eerst na te denken over wat en hoe ze het gaan doen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Dus niet alleen de mensen, maar ook de systemen praten met elkaar ?

De voorzitter : Het is mij nog niet helemaal duidelijk wat nu precies het verschil is tussen de rol van de provincies en de rol van het VCOB. Als ik het goed begrijp is het de taak van het VCOB een catalogus te maken en ervoor te zorgen dat die ook aangeboden wordt aan het publiek, terwijl de provincies de samenwerking tussen de verschillende bibliotheken technisch moeten ondersteunen. Waarom bestaat er voor de verschillende provincies dan niet één systeem, zeg maar een centraal dienstensysteem ?

Ik weet dat dit te maken heeft met de geschiedenis van het bibliotheekwezen : de ene provincie staat verder dan de andere. Maar is het uiteindelijk niet te bedoeling te komen tot één dienstensysteem bij de provincies en één catalogussysteem voor het VCOB ?

De heer Willem Minten : Vooreerst moeten we duidelijk stellen wat het begrip “catalogus” inhoudt. In de middeleeuwen, denk aan Umberto Eco, was het een systeem van plaatsaanduiding in een bepaalde kast of op een bepaald rek, waardoor de werken die iemand wilde consulteren ook daadwerkelijk konden teruggevonden worden. Vandaag echter is het een instrument om een antwoord te bieden op concrete vragen. Het is een functioneel instrument waardoor de eindgebruiker de informatie die hij zoekt moet kunnen krijgen. Vlacc 2 is een catalogus volgens het nieuwe concept.

De informatisering daarentegen is een instrument voor het bijhouden van gegevens die niet in de catalogus staan en gaan over het bibliotheekbeheer. Deze gegevens bevatten bijvoorbeeld de ledenlijst, de automatisering van de uitleningen enzovoort.

De software voor beide zaken is in principe dezelfde : de software voor de catalogus kan ook gebruikt worden voor de automatisering en omgekeerd. Het mag dus geen probleem zijn dat het VCOB voor de catalogus zorgt en de bibliotheken zelf voor de administratie. Zolang er maar open standaarden en protocols gebruikt worden voor gegevensuitwisseling.

Er kan op verschillende manieren naar één dienstensysteem toegewerkt worden. Een van die mogelijkheden staat in de lentenota beschreven. Vermits het VCOB enkel zou kunnen beschikken over de 0,6 euro extra, moeten we binnen dit financieel kader zien wat binnen bepaalde taakafspraken door het VCOB wel kan gedaan worden.

De vraag wie dan de eigenaar is van bepaalde gegevens mag geen enkele rol spelen : het zo breed mogelijk toegankelijk maken van alle informatie is de eerste zorg. Er moet een maximum aan dienstverlening nagestreefd worden. De gegevens in Vlacc zouden door alle bibliotheken geraadpleegd en gebruikt mogen worden zonder omweg langs het VCOB, de provincie of welke andere instantie dan ook. Om dit te realiseren is er in de Vlacc 2 als bezitscatalogus enkel plaats voor rechtenvrije data. Zoniet creëren we een onwerkbaar situatie voor die bibliotheken die van de Vlacc 2 gebruik willen maken.

De heer Daniël Van Dael : Het onderscheid tussen de verschillende taken en de rol die de provincies en het VCOB daarin spelen werd zeer juist weergegeven. Het is inderdaad ook zo dat de software die daarvoor nodig is vaak dezelfde is.

Toch is die software een belangrijk deel van de discussie : moeten we zoeken naar de beste software die alles kan, of moeten we op zoek naar de beste software die bepaalde deelaspecten kan realiseren ?

Hoe dan ook : de dingen moeten met elkaar kunnen spreken. Wat ook gekozen wordt, de systemen moeten compatibel zijn en moeten de vlotte communicatie tussen de catalogus en automatisering, én tussen de automatiseringssystemen onderling garanderen.

De heer Geert Puype : Ik heb nog een kleine aanvulling naar aanleiding van de vraag van mevrouw Van Hecke. Het is inderdaad zo dat ik daarstraks stelde dat de taak van het VCOB eruit bestaat een centrale catalogus te realiseren. Maar zijn taak ligt ook bij het ontwikkelen en het ondersteunen van het bibliotheekbeleid. Dit mag niet beperkt blijven tot technische zaken, maar heeft zeer zeker ook “menselijke” facetten. Ik denk hierbij aan projecten als de jeugdboekenweek. Ook in de toekomst moeten die zeker behouden blijven. Het VCOB moet het internationale bibliotheekgebeuren (technologisch én ander) vertalen naar Vlaams niveau.

Mevrouw Hilde Plas : Ik ben blij hier eindelijk de gegevens te horen waar wij al lang naar vragen, want naar ons gevoel is er wel degelijk een gebrek aan overleg en duidelijkheid. Maar de hele technische uitleg over het elkaar vinden van provincies en VCOB gaat voorbij aan de effectieve lokale kost. Zo investeert de stad Gent meer in de catalogus dan Vlaanderen.

Vlacc 2 kan niet zonder die stedelijke investering. Maar de bibliotheek Gent zegt ook : we gaan de energie van jaren en de 0,6 euro niet zo maar opgeven, zonder duidelijkheid over wat we terugkrijgen. Voor steden volstaat de winst van Vlacc 2 dus niet : op die voorwaarden willen ze niet ingaan.

De voorzitter : Moet de VVSG dan een structurele poot in het VCOB krijgen ?

U zegt dus dat gemeenten al zwaar hebben moeten investeren in technologie om gebruik te maken van de centrale catalogus en de centrale dienstverlening en men zonder die investeringen nooit zo ver had kunnen staan.

De heer Marino Keulen : Bedoelt mevrouw Plas ook dat al die investeringen uit het verleden financieel gecompenseerd moeten worden ?

Mevrouw Hilde Plas : Op dat vlak zijn de steden eigenlijk niet veeleisend. Ze hebben al een stuk financiële compensatie gekregen. Het VCOB betaalt immers Vlacc 1 voor de steden die dat blijven onderhouden, omdat het weet dat de link noodzakelijk is om Vlacc 2 te kunnen realiseren. De steden investeren daar, binnen hun cultuurbudget, op dit moment meer in dan ze in hun eigen stad hardop durven zeggen. Als ze al hun uren en werkingskosten zouden aanrekenen, worden ze onvoldoende vergoed. Toch doen ze de investering omdat ze geloven in de meerwaarde van een centraal catalogussysteem. Maar het aantal onbekende factoren in de condities zoals die nu naar voren worden gebracht is te groot. De steden willen mee de condities afspreken over het netwerk. Ze hebben immers al meer knowhow in huis dan sommige provincies en, op bepaalde punten, het VCOB.

De voorzitter : Op welke manier kunnen steden en gemeenten meer structureel betrokken worden bij het VCOB ?

De heer Willem Minten : Er is inderdaad veel expertise in de steden aanwezig. We kunnen Vlacc 2 niet realiseren zonder het partnership met en de knowhow van de grote bibliotheken in Vlaanderen. Daarvan zijn we afhankelijk. Ik begrijp dat het huidige financieringsmodel dat ingegeven is door besparingsobjectieven binnen het VCOB niet op lange termijn kan aangehouden blijven. Het VCOB heeft de jongste twee jaar zwaar de rem gezet op de operationele uitgaven, dit om ruimte te kunnen vrijmaken voor technologische innovaties zoals Vlacc 2 : alle jaarlijks weerkerende kosten hebben we met twintig procent ingekort. Een van de slachtoffers daarvan waren onze partners bij de

oud-COB's. Het financieringsmodel moet herbekeken worden en in de toekomst rekening houden met de kwaliteit van de geleverde diensten. Maar daarvoor bestaan momenteel nog geen instrumenten. Ook daarvoor is Vlacc 2 noodzakelijk.

3. Standpunt van de sector lokaal cultuurbeleid en culturele centra

Mevrouw Miek De Kepper, directeur Cultuur Lokaal, steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid : Momenteel zijn er 199 aanvragen voor een geïntegreerd lokaal cultuurbeleid, waarvan 1 door de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). Er zijn twee aanvragen afgekeurd omdat ze niet voldeden aan de infrastructuurvereisten. Ondertussen zijn er 164 aanvragen goedgekeurd. Momenteel zijn er 60 (59 en 1 door VGC) gemeentelijke beleidsplannen ingediend. Ondertussen zijn 59 cultuurcentra ingeschaald (A : 11 ; B : 16 en C : 32).

De belangstelling voor het lokale cultuurbeleid is groter dan verwacht. Ik ben verbaasd over het grote aantal aanvragen en over de snelheid waarmee die zijn gebeurd. Het gaat om initiatieven van zowel grote als kleine gemeenten. Uit de spreiding over Vlaanderen blijkt dat Oost-Vlaanderen onderaan het lijstje staat. Het is wel een feit dat door het lokale cultuurbeleid meer gemeenten in beeld komen en dat er meer variatie tot uiting komt. Dat is een positieve evaluatie. Er is heel veel lokale dynamiek ontstaan en er zijn veel nieuwe aanwervingen. Ten slotte brengt de invoering van het zeer omvangrijke decreet vertragingseffecten met zich mee.

Op basis van de eerste indrukken kunnen een aantal voorzichtige conclusies worden getrokken. Zo wordt het beleidsplanningproces in de gemeenten, de bibliotheken en cultuurcentra als een zinvolle oefening ervaren. Er wordt veel inzet en energie aan besteed. We hebben wel de indruk dat een cultuurbeleidscoördinator er anders mee omgaat dan de cultuurfunctionaris of bibliothecaris die een "huis" runt. Als men het planningsproces goed wil aanpakken, dan is voldoende tijd noodzakelijk. Verder merken we ook dat men een breed cultuurbegrip hanteert en dat nieuwe thema's, zoals erfgoed, projectwerking, cultuurtoerisme enzovoort, aan bod komen.

De technische aanpassingen voor Menen en Baarle-Hertog zijn zinvol. Het amendement nummer 1 is erg belangrijk. Dat zou relatief snel moeten gebeuren. De vraag is of dit ook een oplossing biedt voor het project van intergemeentelijke samenwer-

king (IGS). Er is maar een project ingediend. Dat bewijst dat IGS niet evident is en een lang voortraject vergt. De symboolwaarde dat dit project kan meegenomen worden in de eerste uitvoering van het decreet, is heel belangrijk.

We stellen vast dat de cultuurbeleidscoördinator in veel gemeenten later is gestart dan voorzien. De oorzaken daarvan zijn het dispuut over het statuut en het feit dat het succesverhaal veel gemeenten ertoe heeft aangezet om vacatures te plaatsen. Door de druk op de arbeidsmarkt heeft men op een aantal plaatsen de procedure moeten overdoen, omdat men geen goede kandidaat heeft gevonden. Ook zijn er problemen geweest met personeelsswissels. Een aantal zaken zijn impliciet het gevolg van de snelle reacties van de gemeenten. Door die late start van de cultuurbeleidscoördinatoren komen de gemeenten in de problemen met de decretale planningsperiode, die gekoppeld is aan de invoeringsdatum. Als de cultuurbeleidscoördinator erg laat kan starten, dan krijgt men lokaal heel wat druk op de kwaliteit van het proces en het eindresultaat. Dat was niet de bedoeling van het decreet.

De heer Marino Keulen : Dat is toch eigen aan de eerste periode. Eens men het traject kent, wordt er meer inhoudelijk gewerkt en ziet men het lokale belang. Kijk maar naar het jeugdwerk.

Mevrouw Miek De Kepper : De spanning is dat men wel lokaal wil werken, maar dat men vastzit aan de planningsperiode van één jaar die gekoppeld is aan de data van de dossieraanvraag.

Er zijn drie formele data in het decreet : de aanvraag van het dossier, de goedkeuring van de aanvraag en de aanstelling (bewijs van) van de cultuurbeleidscoördinator. Een mogelijk denkspoor is om de planningsperiode te koppelen aan de derde datum, met name het aanstellen van de cultuurbeleidscoördinator. Dat is een officiële datum, waarop ook de subsidie start. Daardoor zou men meer rust en vooral meer kwaliteit in het planningsproces verkrijgen.

De voorzitter : Is dat een huidig of een toekomstig probleem ?

Mevrouw Mieke Van Hecke : Dat zal altijd een probleem zijn. De ingangstermijn van de planningsperiode loopt immers gelijk met de start van de aanwervingsperiode.

De voorzitter : Ik veronderstelde dat iedereen zich intussen aangepast had en dat het probleem daarvoor gelost was.

Mevrouw Miek De Kepper : Een tweede vaststelling is dat de gemeenten met een klein cultuurst centrum, de vroegere basiscategorie, dat doorgegroeid is tot een gemeenschapscentrum, de kans krijgen om projectsubsidies aan te vragen vóór 1 april. Op deze datum moet de gemeente evenwel beschikken over een goedgekeurd beleidsplan, wat betekent dat ze het plan theoretisch voor 1 januari van dit jaar moesten ingediend hebben, als men rekening houdt met de drie maanden die de administratie nodig heeft voor de goedkeuring van het gemeentelijk cultuurbeleidsplan.

Van de 34 gemeenten die daarvoor in aanmerking komen, hebben er 13 een cultuurbeleidsplan ingediend. Bij de 21 gemeenten die nog geen cultuurbeleidsplan hebben ingediend, hebben er op negen plaatsen personeelseffecten gespeeld. Soms is er een doorschuifoperatie gebeurd en heeft men nieuwe mensen aangeworven, soms is er iemand weggegaan en soms heeft men naar aanleiding van deze situatie beslist om het organogram opnieuw te bekijken. Bij deze 21 gemeenten zijn er een aantal potentiële aanvragers. Er is dus een timingsprobleem dat voortvloeit uit de vaststelling die we hebben gedaan over de goedkeuring van de beleidsplannen.

Zonder iets te veranderen aan het decreet, kan men wellicht in het besluit, mits een aantal kleine aanpassingen, de termijn voor de goedkeuring van de cultuurbeleidsplannen verlengen, waardoor alle gemeenten op dezelfde manier aan de start kunnen komen voor de aanvraag van projectsubsidies.

Er moet een goed model uitgewerkt worden voor de beoordeling van de aanvragen voor projectsubsidies van de gemeenschapscentra, die verdergaan dan een kleine vooral receptieve werking. Juist in die gemeenten heeft men extra cultureel personeel aangeworven of is men dat van plan. Daar kan men ook een verfijnder beoordelingsmodel ontwerpen voor de projectsubsidies.

De heer Paul Sergier, directeur Vereniging Vlaamse Cultuurcentra : Zoals gevraagd zal ik een aantal bedenkingen geven bij de teksten. Ik zal me beperken tot de pijnpunten die verband houden met de gemeenschapscentra en de culturele centra.

De VVC heeft geen problemen met de voorstellen voor Baarle-Hertog en voor Menen. De ingreep in Menen was wellicht juridisch noodzakelijk. Het cultureel centrum in Menen behoorde vroeger tot de categorie +2 en had volgens de historische benadering recht op een B-erkenning. In de sector was

de verbazing groot toen Menen een variabele subsidiëring kreeg in categorie B.

Het is wel een goede illustratie van de technische uitvoering van het decreet. In het commissieverslag stond dat men hiermee vooruitliep op een beslissing die het Vlaams Parlement nog zou moeten nemen. De commotie in de sector over de variabele subsidiëring is groot en wordt nog altijd groter. Dergelijke voorvallen verwekken wrevel.

Dit onderdeel van het decreet is een voorbeeld van slordige wetgeving. Deze commissie stond onder sterke druk door de timing van het kabinet. Amendement 1 is wellicht noodzakelijk om het stimulerend karakter van het decreet naar de gemeentebesturen te vrijwaren.

De timing voor het indienen en het verwerken van het dossier van de variabele subsidies voor de culturele centra moet worden herzien. Ook wij hebben een uitstel van één maand gevraagd, maar dat was onbespreekbaar. Nu blijkt dat sommige centra wegens tijdsgebrek een onvolledig dossier hebben ingediend. Anderen zijn er wel in geslaagd een goed dossier in te dienen. Nochtans vond iedereen de tijdsdruk te groot. Blijkbaar hebben sommigen meer middelen dan anderen om toch een volledig dossier in te dienen.

Het model waarop het dossier moest gebaseerd zijn, werd te laat ter beschikking gesteld. In de toekomst zouden er ook voor de overheid deadlines moeten zijn. Voor de commissie variabele subsidies en voor de administratie die de gegevens moest verwerken was er eenzelfde tijdsdruk.

Misschien was dit de oorzaak van enkele fouten die niet meer kunnen worden rechtgezet en die voor een aantal centra zware gevolgen hebben. Als de centra meer tijd hebben om de dossiers in te dienen en de commissie krijgt meer tijd voor de beoordeling ervan, kan men zich wellicht baseren op directe contacten en niet alleen op de dossiers.

De variabele subsidie is een soort van beloning voor het verleden, zoals de minister enkele weken geleden gezegd heeft. Terwijl het volgens de memorie van toelichting wel duidelijk om werkingsubsidies gaat. Sommige centra hebben bij de opmaak van hun beleidsplan – terecht of onterecht – gerekend op bijkomende middelen om nieuwe initiatieven te nemen. Zij zullen nu hun beleidsplan moeten herzien.

Daarom vragen wij dat er bij de herziening van het decreet een link zou worden gelegd tussen het dos-

sier variabele subsidie en het cultuurbeleidsplan, zodat de commissie rekening kan houden met het verleden en met de toekomstplannen van de gemeentebesturen in hun culturele centra.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik dank de genodigden voor hun aanwezigheid. Ze hebben geantwoord op de vragen. Om na te gaan of er aan deze situatie kan geredigeerd worden, is er bijkomend onderzoek nodig. We houden rekening met wat er al gezegd werd over de evaluatie. Naar aanleiding van het overzicht van het eerste jaar is het te vroeg om bijstellingen te doen voor een betere realisatie van de doelstellingen van het decreet.

De verslaggever,

Mieke VAN HECKE

De voorzitter,

Jos STASSEN
